

межах Кампаній з інформування споживачів (Consumer Information Campaigns), Громадський енергетичний форум (Citizens' Energy Forum), Консультативна група європейських споживачів (European Consumer Consultative Group, ECCG).

Таким чином, досягнення сталого розвитку є одним з пріоритетних напрямів СЕП ЄС; діяльність за цим напрямом здійснюється на всіх рівнях вироблення даної політики та як у внутрішньому, так і у зовнішньому вимірах. Інструментарій СЕП ЄС за даним напрямом включає численні інструменти, які класифіковано за критерієм засобу впливу на економічні, організаційні, адміністративно-правові, політичні та соціально-психологічні інструменти.

Список літератури:

1. A European Strategy for Sustainable, Competitive and Secure Energy : Green Paper [Electronic resource] / [European Commission]. – Access mode : http://europa.eu/documents/comm/green_papers/pdf/com2006_105_en.pdf.
2. Energy for the future: renewable sources of energy : White Paper [Electronic resource] / [European Commission]. – Access mode : <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:1996:0576:FIN:EN:PDF>.

ЗБАЛАНСОВАНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ДОСЯГНЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Марценюк Л. В., к.е.н, доцент, ДНУЗТ, м. Дніпропетровськ, Україна

Сталий розвиток – загальна концепція стосовно необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їхню потребу в безпечному і здоровому довкіллі. Ряд прихильників сталого розвитку вважають його найперспективнішою ідеологією третього тисячоліття, яка витіснить усі наявні світоглядні ідеології, як такі, що є неспроможними забезпечити збалансований розвиток цивілізації.

Безумовно, сталий розвиток – це керований розвиток. Основою його керованості є системний підхід та сучасні інформаційні технології, які дозволяють моделювати різні варіанти напрямків розвитку, з високою точністю прогнозувати їхні результати та вибрати найбільш оптимальний. Водночас з'явилися дослідження американського вченого Н. Джорджеску-Рогена, який пов'язує розвиток економіки з природними обмеженнями та робить спроби поєднати термодинаміку з економікою довкілля.

Варто відзначити, що у кожній країні свій шлях розвитку. В одних цей шлях тільки починається, у інших вже розпочався, треті вже стали на шлях сталого економічного розвитку. Існує багато країн, у яких одна мета – вижити [2]. Людство зіткнулося з безпрецедентною проблемою глобального екологічного виживання. В світі не існує країни, якої б не торкнулася тією чи іншою мірою екологічна криза, безпосередньо пов'язана з обмеженістю природних ресурсів планети, станом демографічних, соціальних та економічних процесів.

Триєдина концепція стійкого розвитку включає вимоги до захисту довкілля, соціальної справедливості та відсутності расової й національної дискримінації. У країнах, де на державному рівні зазначені вимоги ігноруються, в поняття сталого розвитку намагаються вкласти інший зміст. Так, в Україні термін «сталий розвиток» часто вживають для означення неухильного зростання економічних показників

країни, її регіонів, міст, сіл та окремих галузей економіки. Але слід пам'ятати, що Концепція сталого розвитку ґрунтується на головних принципах: нинішні потреби людства не повинні позбавити таких же можливостей майбутніх поколінь; обмеження, які існують в галузі експлуатації природних ресурсів, відносні; необхідно задовольнити елементарні потреби всіх людей; необхідно налагодити стан життя тих, хто користується надмірними грошовими і матеріальними засобами, з екологічними можливостями планети, зокрема відносно використання енергії; розміри і темпи росту населення повинні бути погоджені з виробничим потенціалом глобальної екосистеми Землі, що змінюється [3].

Концепція сталого розвитку з'явилася в результаті об'єднання трьох основних точок зору: економічної, соціальної та екологічної. Економічний підхід передбачає оптимальне використання обмежених ресурсів і використання екологічних — природо-, енерго- і матеріало-зберігаючих технологій, включаючи видобуток і переробку сировини, створення екологічно прийнятної продукції, мінімізацію, переробку і знищення відходів. Соціальна складова стійкості розвитку орієнтована на людину і спрямована на збереження стабільності соціальних і культурних систем, в тому числі, на скорочення числа руйнівних конфліктів між людьми. Важливим аспектом цього підходу є справедливий розподіл благ. З екологічної точки зору, особливе значення має життєздатність екосистем, від яких залежить глобальна стабільність всієї біосфери [1]. Узгодження цих різних поглядів та їх переклад на мову конкретних заходів, які є засобами досягнення сталого розвитку – завдання великої складності, оскільки всі три елементи сталого розвитку повинні розглядатися збалансовано.

На основі проведеного дослідження можна говорити про низький рівень соціально-економічного результату в Україні. Він має ґрунтуватися на економії природних ресурсів, а також у сфері особистого споживання і передбачати: підвищення екологічного комфорту проживання, умов життєдіяльності населення, збільшення національного багатства; поліпшення фізичного стану людини і зниження захворюваності; задоволення нематеріальних потреб людини; підтримання екологічної рівноваги; створення сприятливих умов для зростання творчого потенціалу особистості, підвищення рівня її свідомості.

В майбутньому необхідно збільшити державні інвестиції та залучати більшу кількість іноземних інвесторів. Для цього потрібно створити привабливі інвестиційні проекти, які передбачатимуть не лише економічний, але і соціальний та екологічний ефекти. Для цього потрібно розробити програми по оновленню основних виробничих фондів більшості галузей народного господарства України, оскільки їх зношеність становить в середньому 50 %, причому, темпи оновлення фондів не відповідають темпам зносу. В незадовільному стані знаходяться основні фонди сільськогосподарського виробництва – майже 80 % машинно-тракторного парку відпрацювали свій амортизаційний строк. Схожа ситуація і з рівнем технічного стану автопарку легких та вантажних автомобілів, середній строк перебування в експлуатації яких перевищує 8-10 років, що спричиняє збільшення забруднення повітря.

Рівень екологічної безпеки в Україні значною мірою обумовлений надзвичайно високим техногенним навантаженням на природне середовище. В цілому спостерігається тенденція зростання екологічного ризику внаслідок збільшення частки застарілих технологій та обладнання, зниження темпів відновлення і модернізації виробництва. Низьким залишається рівень застосування інноваційних,

ресурсозберігаючих та природоохоронних технологій, включаючи і технології переробки, утилізації та знищення відходів.

Потенційно небезпечні виробництва мають значну питому вагу в структурі народного господарства України, на їхню долю припадає майже третина обсягу продукції, що виробляється.

Близько 20 % території України перебуває у незадовільному стані через перенасичення ґрунтів різними токсичними сполуками. Основними джерелами їх забруднення є сільське господарство, промисловість і транспорт. Загалом в Україні угіддя, які не використовуються в сільськогосподарському виробництві, зокрема техногенно і радіаційно забруднені, складають 0,2 % загальної площі.

Існуючий в Україні економічний механізм екологічного регулювання нині знаходиться в стадії формування, причому чимало еколого-економічних інструментів природокористування досі не впроваджені у практику господарювання.

Отже, для підтримання сталого розвитку в Україні необхідно стимулювати раціональне використання природних ресурсів, охорону навколишнього природного середовища шляхом: надання пільг при оподаткуванні підприємств, установ, організацій і громадян в разі переходу ними на ресурсо-енергозберігаючі технології; надання на пільгових умовах короткострокових і довгострокових кредитів для забезпечення раціонального використання природних ресурсів; сприяння природному відновленню рослинного покриття; запобіганням небажаним змінам природних рослинних угруповань та негативному впливу на них господарської діяльності.

Список літератури:

1. Шевчук В. Я. Макроекономічні проблеми сталого розвитку / Шевчук В. Я. – К.: Гео-принт, 2006. – 200 с.
2. Голубець М. А. Розвиток «сталий» чи «збалансований»? / М. А. Голубець // Український географічний журнал. – 2006. – № 2. – С. 66-69.
3. Поліщук В. Г. Понятійно-категоріальний апарат політики стимулювання сталого розвитку регіону / В. Г. Поліщук // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 11. – С. 168–173.

ДО ПОНЯТТЯ «СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ»

Морозюк Н.В., к.е.н., Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ, Україна

Систему забезпечення сталого розвитку сільських територій слід розглядати в трьох аспектах:

сукупність суб'єктів, об'єднаних цілями та завданнями, що здійснюють узгоджену діяльність в межах чинного законодавства України;

сукупність заходів для сталого розвитку суспільства;

сукупність ресурсів для сталого розвитку сільських територій.

Система забезпечення сталого розвитку сільських територій – це сукупність суб'єктів, заходів та ресурсів, спрямованих на реалізацію цілей сталого розвитку сільських територій. Вона має такі складові: цілі, концепцію, механізм реалізації концепції, ресурсне забезпечення та інституційну систему. Елементи системи